

PRZEGLĄD ZACHODNI

D W U M I E S I Ę C Z N I K

ROK 1990

POZNAŃ
INSTYTUT ZACHODNI
1 9 9 1

SPIS TREŚCI ZA ROK 1990

ARTYKUŁY

	Nr	Str.
Banach Jacek, Polska prasa pomorska wobec walki o język polski na przełomie XIX i XX wieku w Prusach Zachodnich	5/6	57
Berlińska Danuta, Ślązacy jako wspólnota regionalna w świetle badań socjologicznych na Śląsku Opolskim	2	57
Cholewa Beata K., Migracje Niemców z Dolnego Śląska po II wojnie światowej	2	89
Czapliński Władysław, Problematyka dóbr kultury w stosunkach NRD-RFN	4	13
Galus Henryk, Kaszubi w zbiorowości społecznej Pomorza po 1945 r. — kontynuacja tożsamości	2	1
Gilas Janusz, Prawne problemy delimitacji wód terytorialnych w Zatoce Pomorskiej	1	47
Hass Gerhard, Układ monachijski z 1938 r. w historiografii NRD	4	1
Jantoń-Drozdowska Elżbieta, Proces umiędzynarodowienia produkcji w EWG	1	1
Malinowski Krzysztof, Niemieckie Towarzystwo Historyczne w Poznaniu. Działalność w latach 1885 - 1919	3	1
Malinowski Krzysztof, Niemieckie badania historyczne w Polsce. Działalność Historische Gesellschaft in Polen w latach 1919 - 1939	5/6	143
Mroczko Marian, Profesor Roman Wapiński — badacz dziejów polskiej myśli politycznej	5/6	41
Mroczko Marian, Powiśle w polskiej myśli zachodniej (1920 - 1939)	5/6	71
Nowak Edward K., Organizacje interesów grupowych kapitału RFN. Geneza — rozwój — stan obecny	1	23
Okoniewska Barbara, Bibliografia prac prof. dra hab. Romana Wapińskiego	5/6	44
Papiór Jan, Europejskie konteksty kulturowe współczesnej germanistyki polskiej	3	19
20. rocznica podpisania Układu o podstawach normalizacji wzajemnych stosunków między PRL a RFN	5/6	1
Sakson Andrzej, Polityka władz wobec ludności rodzimej Warmii i Mazur w okresie stalinizmu (1949 - 1955)	2	21
Strzelczyk Jerzy, O miejsce Polski w „ekumenie historyków”. Droga życiowa i dorobek badawczy Aleksandra Gieyszтора	5/6	111
Szmeja Maria, Orientacja narodowa mieszkańców Śląska Opolskiego. Wyniki badań wybranej heterogenicznej społeczności wiejskiej	2	47
Szmeja Maria, Stan dotychczasowych badań socjologicznych nad społecznością Opolszczyzny	2	81
Smiełowska Maria, Przemiany śląskich społeczności lokalnych po 1945 r.	2	35
Wawrzyniak Czesław, Pozareligijne znaczenie pielgrzymowania do miejsc pątniczych w świetle relacji pamiątnikarskich Opolan	2	71

Wolff-Powęska Anna, Wpływ Rewolucji Francuskiej na niemiecką myśl polityczną	5/6	169
Wróblewski Tadeusz S. Zachodniemieckie „badania wschodnie” wobec nowej sytuacji w Europie Wschodniej	5/6	125
Wrzesiński Wojciech, Polska a problem bałtycki. Ze studiów nad stanowiskiem polskim wobec Bałtyku w okresie drugiej wojny światowej	5/6	87

MATERIAŁY

Bialik Włodzimierz, Literatura „cudu gospodarczego” i terroru konsumpcji w Republice Federalnej Niemiec — cz. II	3	37
Chałupczak Henryk, II Rzeczpospolita a udział mniejszości polskiej w Niemczech w kampaniach wyborczych w okresie Republiki Weimarskiej	5/6	207
Jähnig Bernhard, Źródła do badań nad historią Europy Wschodniej w Tajnym Archiwum Państwowym Preußischer Kulturbesitz	5/6	181
Matełski Dariusz, Niemiecka polityka mniejszościowa a „linia 5 listopada” w ocenie Ambasady RP w Berlinie (5 listopada 1937 - 28 styczeń 1938)	5/6	198
Miziński Jan, Idea powrotu do Rzeszy w literaturze austriackiej przed 1938 r.	3	53

ŹRÓDŁA

Woźny Aleksander, Problem mniejszości niemieckiej w Polsce 1938 - 1939 w świetle dokumentów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i najwyższych władz wojskowych	4	33
--	---	----

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

Czapliński Władysław, Instytucja „Niemca” w rozumieniu art. 116.1 ustawy zasadniczej. Obywatelstwo i prawo narodu niemieckiego do samostanowienia. (Na marginesie wyroku Federalnego Trybunału Konstytucyjnego w sprawie Teso)	1	89
Jędrusiak Stanisław, Rola własności państwowej według doktryny NRD	1	84
Kaiser Karl, Konrad Adenauer a granica na Odrze i Nysie. Ograniczenia polityki niemieckiej	3	90
Kuczyński Krzysztof A., Nonkonformista znad Renu. O twórczości Günтера Wallraffa	5/6	249
Lorenowicz Urszula, Państwo opiekuńcze na rozdrożu	1	71
Majewicz-Raźniewska Katarzyna, Losy socjologów polskich w okresie okupacji hitlerowskiej — cz. II	4	107
Malinowska Danuta, Uwagi o teorii i praktyce polityki regionalnej w RFN	1	77

Mazur Zbigniew, Plan Kohla	3	77
Mazur Zbigniew, Pierwsze reakcje na Plan Kohla	4	82
Mazur Zbigniew, Kwestia podziału Niemiec w polityce wielkich mocarstw podczas II wojny światowej	5/6	223
Olszewski Henryk, Jak pisać historię Prus w okresie ich „obumierania” po 1871 r.?	3	69
Puślecki Zdzisław W., Wspólnota europejska a handel międzynarodowy	1	63
Stolarczyk Mieczysław, Sprawa przewyciężenia podziału Europy w polityce zagranicznej RFN i Polski w latach osiemdziesiątych	4	63
Szubartowicz Sławomira, Franz Fühmann czyli nieznane oblicza literatury NRD	5/6	257

OCENY I OMÓWIENIA

Batowski Henryk, Między dwiema wojnami 1919 - 1939. Zarys historii dyplomatycznej (omów. S. Sierpowski)	1	121
Deutschlandbild und Deutsche Frage in den historischen, geographischen und sozialwissenschaftlichen Unterrichtswerken der Bundesrepublik Deutschland und der Deutschen Demokratischen Republik von 1949 bis in die 80er Jahre (omów. B. Perlak)	2	117
Dialog. Magazin für Deutsch-Polnische Verständigung (omów. K. A. Kuczyński)	4	136
Haberl Othmar Nikola, Hecker Hans (Hrsg.), Unfertige Nachbarschaften. Die Staaten Osteuropas und die Bundesrepublik Deutschland (omów. A. Wolff-Powęska)	5/6	272
Hendry I. D., Wood M. C., The Legal Status of Berlin (omów. W. Czaplinski)	5/6	276
Jaworski Rudolf, Handel und Gewerbe im Nationalitätenkampf. Studien zur Wirtschaftsgesinnung der Polen in der Provinz Posen (1871 - 1914) (omów. W. Molik)	4	119
Jochmann Werner, Gesellschaftskrise und Judenfeindschaft in Deutschland 1870 - 1945 (omów. H. Olszewski)	2	113
Jungk Robert, Deutschland von außen. Beobachtungen eines illegalen Zeitzegen (omów. W. Sznajder)	4	137
Kozaczuk Władysław, Na peryferiach piekła (omów. S. Żerko)	3	112
Kozeński Jerzy, Czechosłowacka jesień 1938 (omów. W. Maćkowiak)	4	128
Liszkowski Uwe, Osteuropaforschung und Politik. Ein Beitrag zum historisch-politischen Denken und Wirken von Otto Hoetzsch (omów. T. S. Wróblewski)	1	109
Łaptos Józef, Pakt Brianda-Kellogga. Stanowisko państw europejskich wobec zagadnienia rezygnacji z wojny napastniczej w stosunkach międzynarodowych (omów. S. Sierpowski)	1	117
Majkowski Aleksander, Das abenteuerliche Leben des Remus. T. I. Deutsche Ausgabe. T. II. Kaschubische Ausgabe <i>Zěcë i przigodë Remusa</i> (omów. J. Kasprzyk)	2	109
Niemcy wobec konfliktu narodowościowego na Górnym Śląsku po I wojnie światowej. Pod red. Szefera A. (omów. D. Matelski)	3	106

branie Członków Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego	3	115
Sakson Andrzej, Ślązacy, Kaszubi, Mazurzy i Warmiacy: problemy identyfikacji narodowej i regionalnej — konferencja naukowa	2	137
Sobańska Aleksandra, Ramza-Stępnia Mirosława, Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego	3	122
Wojtczak Maria, Konferencja nt. „Heimat. Wandel eines Begriffs”	4	141
Wrzesiński Wojciech, O potrzebie nowego spojrzenia na polski program badań niemoznawczych (tekst wystąpienia na Walnym Zebraniu)	4	147
Zerko Stanisław, Traktat Wersalski z perspektywy 70 lat	1	126
Zerko Stanisław, Rozdroża Europy	2	131

NEKROLOGI

Kozeński Jerzy, Docent dr habil. Jerzy Marczewski (1928 - 1989)	1	131
Olszewski Henryk, Martin Broszat (1926 - 1989). Próba charakterystyki naukowej	4	157
Zerko Stanisław, Bibliografia prac docenta doktora Jerzego Marczewskiego	1	133

KALENDARIUM

Kronika stosunków Republiki Federalnej Niemiec z europejskimi krajami socjalistycznymi, wrzesień - grudzień 1989 (oprac. S. Zerko)	1	139
Kronika „polityki wschodniej” RFN (oprac. S. Zerko)		
styczeń - luty 1990.	2	141
marzec - kwiecień 1990	3	135
maj - czerwiec 1990	4	167
lipiec - sierpień 1990	5/6	287

WKŁADKA

Ustawa o partiach politycznych w Republice Federalnej Niemiec i przepisy uzupełniające (stan na dzień 30 czerwca 1989 r.). Wprowadzenie i przygotowanie tekstu — Janicki Lech, Tłumaczenie Fonfara A. i Janicki L.	1
--	---

Opracowała: Ewa Kozłowska

PRZEGLĄD ZACHODNI

K W A R T A L N I K

ROK 1991

POZNAŃ
INSTYTUT ZACHODNI
1 9 9 2

SPIS TREŚCI ZA ROK 1991

ARTYKUŁY

	Nr	Str.
Bender Peter, Wokół zjednoczenia Niemiec	1	153
Berlińska Danuta, Trzecielińska-Polus Aleksandra, Zjednoczenie a mniejszość niemiecka w Polsce	1	37
Berlińska Danuta, Proces demokratyzacji w Polsce a mniejszość niemiecka na Śląsku Opolskim	2	25
Brzeziński Andrzej Maciej, Francuskie projekty organizacji bezpieczeństwa zbiorowego w dwudziestolecu międzywojennym	3	43
Czapliński Władysław, Janicki Lech, Ważniejsze problemy prawne zjednoczenia Niemiec (z polskiego punktu widzenia)	1	137
Czapliński Władysław, Wybrane problemy prawne związane z paktem Hitler-Stalin	3	73
Galus Henryk, Syndrom niemiecki u ludności rodzimej i napływowej na Pomorzu Wschodnim	2	61
Hallbrunner Kay, Prawne aspekty zjednoczenia dwóch państw niemieckich	4	101
Kalka Piotr, Romiszewska Ilona, Wprowadzanie gospodarki rynkowej w byłej NRD (wybrane zagadnienia)	4	59
Kowal Stefan, Polska gospodarka i gospodarność w opiniach niemieckich sfer gospodarczych w czasach Republiki Weimarskiej	3	25
Kozeński Jarzy, Bez Austrii	1	89
Krasuski Jerzy, Rys historyczny jako materiał do zrozumienia kwestii niemieckiej i prognozy jej rozwoju w przyszłości	1	77
Kwaśniewicz Władysław, Nowe impulsy w socjologicznych badaniach społeczności Ziem Zachodnich i Północnych	2	83
Labuda Gerard, Zjednoczenie Niemiec — spojrzenie w przeszłość i w przyszłość	1	67
Latoszek Marek, Kaszubi w kontekście stosunków polsko-niemieckich. Specyfika zachowań — warianty przyszłościowe	2	43
Lisiecki Stanisław, Polska opinia publiczna wobec RFN, NRD i zjednoczenia Niemiec	1	121
Łazuga Waldemar, Od „języka uniwersalnego” do „języka urzędowej korespondencji”. Zagadnienia językowe w monarchii habsburskiej	3	143
Łukowski Wojciech, Sulowski Stanisław, Kultury społeczeństw niemieckich a proces zjednoczenia się Niemiec	1	51
Mazur Zbigniew, Międzynarodowe aspekty zjednoczenia Niemiec	1	19
Muszyński Józef, Polska w obliczu zjednoczenia Niemiec. Założenia i perspektywy współpracy obu państw	1	101
Ochmański Jerzy W., Herbert Marcuse: krytyka społeczeństwa industrialnego	3	129
Orłowski Hubert, „Polnische Wirtschaft”. Dzieje i funkcje stereotypu	3	1
Puślecki Zdzisław W., Nowe kraje związkowe Republiki Federalnej Niemiec na drodze do gospodarki rynkowej	4	35
Raack Richard C., Stalinowski plan „przebicia na Zachód”	3	101
Ruszkowski Janusz, Opozycyjna rola kościoła ewangelickiego w Niemieckiej Republice Demokratycznej (1971-1989)	4	81

Sakson Andrzej, Mniejszość niemiecka na tle innych mniejszości narodowych we współczesnej Polsce	2	1
Schreuer Christoph, Status prawny polskiej granicy zachodniej	3	111
Szyfer Anna, Tożsamość kulturowa. Warmiacy — grupa pograniczna	2	73
Wolff-Powęska Anna, Wewnętrzne aspekty zjednoczenia Niemiec	1	5
Wolff-Powęska Anna, Niemcy wschodni w poszukiwaniu nowej tożsamości	4	3
Wygocki Zygmunt, Udział ZSRR w II wojnie światowej	3	93

MATERIAŁY

Domagała Bożena, Mieszkańcy warmińskiej wsi Gryźliny a migracja do RFN	2	97
--	---	----

DOKUMENTACJA

Mniejszość niemiecka w Polsce w świetle dokumentów i publicystyki:		
Dokumenty	2	103
Publicystyka	2	117

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

Czubiński Antoni, Czy w stosunkach polsko-niemieckich istnieje potrzeba pojednania?	4	125
Hausser Przemysław, Doświadczenia historii i przyszłości stosunków polsko-niemieckich (kilka refleksji nad wielką polityką, znaczeniem czynnika ekonomicznego i rolą nauki)	4	128
Holzer Jerzy, Wrogość, pojednanie, wspólnota interesów	4	134
Janicki Lech, Pojednanie polsko-niemieckie. Antynomia czy signum temporis?	4	137
Jonda Bernadette, Poprzez poznanie ku porozumieniu, poprzez porozumienie ku pojednaniu	4	141
Kwilecki Andrzej, Pojednanie urzeczywistnione	4	146
Kurcz Zbigniew, Wpływ bezwizowego ruchu Niemców na sytuację Zgorzelca i życie jego mieszkańców	2	141
Luszczynski Hubert, „Pojednanie” — czy to właściwa kategoria w odniesieniu do polsko-niemieckiego partnerstwa szkół?	4	151
Mazur Zbigniew, O pojednaniu sceptycznie	4	157
Muszyński Józef, Kilka uwag w związku z ankietą „Przeglądu Zachodniego”	4	162
Orłowski Hubert, O potrzebie pojednania	4	165
Sakson Andrzej, Moralny wymiar pojednania polsko-niemieckiego	4	168
Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy (Fragmenty dotyczące mniejszości niemieckiej w Polsce i polskiej w Niemczech)	2	150

Wagińska-Marzec Maria, Refleksje o pojednaniu	4	171
Wanatowicz Maria, Nauki humanistyczne wobec koegzystencji Polaków i Niemców	4	174
Wojna Ryszard, Kilka refleksji na temat procesu pojednania między Polakami i Niemcami	4	180
Wróblewski Tadeusz S., Pojednanie polsko-niemieckie potrzebne, ale czy możliwe?	4	177
Zakrzewski Zbigniew, Polska-Niemcy	4	183
Zieliński Zygmunt, Niemcy-Polacy — pojednanie	4	193
Zmierczak Maria, Pojednanie oznacza normalność	4	200

KOMENTARZE I WYWIADY

Dobrzy sąsiedzi w zdrowej Europie. Z Januszem Reiterem rozmawia Ryszard Bańkowicz	1	170
Mieć przyjaciół za miedzą. Z prof. Władysławem Markiewiczem rozmawia Irena Szaczkus	1	168
Polacy-Niemcy. Zapalne punkty. Z prof. Władysławem Bartoszewskim rozmawia Krzysztof Burnetko	1	165

Dmochowska Hanka, Wyzwanie dla gospodarki Polski	1	178
Jacobsen Hans Adolf, Rozważania o Niemczech	1	206
Janicki Lech, Refleksje prawnika nad genezą i skutkami zjednoczenia Niemiec	1	172
Kaj Stanisław H., Perspektywy kontaktów dwustronnych	1	195
Kalka Piotr, Polsko-niemiecka współpraca gospodarza	1	181
Kiwerska Jadwiga, Dwa ważne problemy	1	198
Miziniak Waclaw, Polska droga do Europy — czy samotnie?	1	200
Muszyński Józef, Kronika stosunków polsko-niemieckich i niemiecko-polskich w okresie od 22 września 1989 r. do 31 grudnia 1990 r.	1	208
Perlak Bernard, Tożsamość zjednoczonych Niemiec — perspektywy	1	190
Puślecki Zdzisław W., Szansa czy zagrożenie gospodarcze Polski?	1	183
Tomczak Maria, Kim są i kim chcą być Niemcy?	1	187
Wróblewski Tadeusz S., Wnioski optymistyczne	1	203

OCENY I OMÓWIENIA

Ash Garton Timothy, Niemieckość NRD (omów. Z. Mazur)	4	208
Arndt Claus, Amt und Mandat. Ausgewählte Reden und Schriften aus drei Jahrzehnten (omów. J. Muszyński)	3	195
Auf dem Weg zum Binnenmarkt. Europäische Integration und deutscher Föderalismus. Pod red. J. Thiesa, W. Wagnera (omów. I Romiszewska)	4	245
Balicki Jan, Bogucka Maria, Historia Holandii (omów. A. Chodubski)	3	189
Below Nicolaus von, Byłem adiutantem Hitlera 1937-45 (omów. W. Maćkowiak)	1	222

Butler William E. (ed.), <i>The Non-Use of Force in International Law</i> (omów. W. Czapliński)	3	183
Czapliński Władysław, <i>Obywatelstwo w procesie normalizacji sto- sunków RFN-PRL i RFN-NRD</i> (omów. A. Graś)	4	243
Das Ende der Teilung: der Wandel in Deutschland und Osteuropa (omów. Z. W. Puślecki)	4	245
Dreyer Dietrich, <i>Schweizer Kreuz und Sowjetster. Die Beziehungen zweier ungleicher Partner seit 1917</i> (omów. M. Andrzejewski)	3	175
Fik Marta, <i>Kultura polska po Jalcie. Kronika lat 1944-1981</i> (omów. T. S. Wróblewski)	3	192
Filipkowski Tadeusz, <i>W obronie polskiego trwania. Nauczyciele polscy na Warmii, Mazurach i Powiślu w latach międzywojen- nych</i> (omów. H. Chałupczak)	2	158
Fiszler Józef, <i>Geneza i rozwój NRD w latach 1949-1961</i> (omów. A. Dąbrowska)	2	183
Fritsch-Bournazel Renata, <i>Europa und die deutsche Einheit</i> (omów. A. Wolff-Powęska)	3	157
Funke Manfred, <i>Starker oder schwacher Diktator? Hitlers Herrschaft und die Deutschen</i> (omów. R. Radwański)	1	219
Germans Against Nazism. Nonconformity, Opposition and Resistance in the Third Reich. Essays in Honour of Peter Hoffmann. F. R. Ni- cosia, L. D. Stokes (ed.) (omów. M. Maciejewski)	4	217
Günter Grass, <i>Niemieckie rozliczenia. Przeciwno tępemu nakazowi jedności</i> (omów. M. Tomczak)	4	211
Grünberg Karol, <i>Serczyk Jerzy, Czwarty rozbiór Polski. Z dzie- jów stosunków radziecko-niemieckich w okresie międzywojennym</i> (omów. W. Maćkowiak)	3	173
Hauser Przemysław, <i>Śląsk między Polską, Czechosłowacją a sepa- ratyzmem. Walka Niemiec o utrzymanie prowincji śląskiej w la- tach 1918-1919</i> (omów. M. Wanatowicz)	4	224
Heck Bruno, <i>Republika Federalna Niemiec — moją ojczyzną?</i> (omów. A. Kaweckf)	1	230
Helmut Kohl im Spiegel seiner Macht (omów. K. Nowak)	3	163
Hoefert Sigfrid, <i>Internationale Bibliographie zum Werk Gerhard Hauptmanns</i> (omów. K. A. Kuczyński)	2	173
In bester Verfassung? Anmerkungen zum 40. Geburtstag des Grund- gesetzes. Hrsg. von M. Buchwald (omów. A. Fonfara)	4	229
Jonda Bernadette, <i>Deutsch-polnischer Schüler- und Studentenaus- tausch. Ein Programm der Robert Bosch Stiftung. Dokumentation über die Jahre 1979-1989</i> (omów. M. Wagińska-Marzec)	4	213
Kaiser Karl, <i>Deutschlands Vereinigung. Die internationale Aspekte</i> (omów. Z. Mazur)	4	203
Kaszubi. Monografia socjologiczna. Pod. red. M. Latoszka (omów. B. Domagała)	2	155
Kamiński Marek Kazimierz, <i>Polsko-czechosłowackie stosunki poli- tyczne 1945-1948</i> (omów. J. Kozeński)	3	201
Kolboom Ingo, <i>Vom geteilten zum vereinten Deutschland — Bilder in Frankreich</i> (omów. J. Koprucka-Purol)	4	246
Kommentierte Bibliographie zum Flüchtlings- und Vertriebenenproblem in der Bundesrepublik Deutschland und in der Schweiz. Red. G. Krallert- -Sattler (omów. J. Kotacki)	3	159

Kozłowski Maciej, Między Sanem a Zbruczem. Walki o Lwów i Galicję Wschodnią 1918-1919 (omów. <i>R. Galuba</i>)	2	163
Krasuski Jerzy, Europa Zachodnia po II wojnie światowej. Dzieje polityczne (omów. <i>B. Koszel</i>)	3	186
Kruk Maria, Federalizm socjalistyczny (zasady konstytucyjne) (omów. <i>A. Fonfara</i>)	4	226
Langer Jaroslav, Grenzen der Herrschaft. Die Endzeit der Macht-hierarchien (omów. <i>A. Wolff-Powęska</i>)	1	224
Łuczak Czesław, Dzień po dniu w okupowanym Poznaniu 10 września 1939 - 23 lutego 1945 (omów. <i>M. Rutowska</i>)	4	247
Łukasiewicz Juliusz, Dyplomata w Paryżu 1936 - 1939. Wspomnienia i dokumenty Juliusza Łukasiewicza, ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej. Oprac. i red. W. Jędrzejewicz, H. Bułhak (omów. <i>Z. Mazur</i>)	3	169
Marienfeld Wolfgang, Die Geschichte des Deutschlandsproblems im Spiegel der politischen Karikatur (omów. <i>K. Malinowski</i>)	3	198
Meron Th., Human Rights and Humanitarian Norms as Customary Law (omów. <i>W. Czaplński</i>)	2	179
Molik Witold, Polskie peregrynacje uniwersyteckie do Niemiec 1871 - 1914 (omów. <i>K. Makowski</i>)	3	177
Nowak-Kiełbikowa Maria, Polska—Wielka Brytania w dobie zabiegów o zbiorowe bezpieczeństwo w Europie 1923 - 1937 (omów. <i>W. Maćkowiak</i>)	3	181
Niemcy w polityce międzynarodowej 1919 - 1939. T. I: Era Stresemanna. Pod red. S. Sierpowskiego (omów. <i>D. Matelski</i>)	4	244
Nord und Süd in der deutschen Geschichte des Mittelalters. Akten des Kolloquiums veranstaltet zu Ehren von Karl Jordan, 1907 - 1934. Kiel, 15. - 16. Mai 1987 (omów. <i>J. Strzelczyk</i>)	4	238
Olszewski Henryk, Zwischen Begeisterung und Widerstand. Deutsche Hochschullehrer und der Nationalsozialismus (omów. <i>M. Zmierczak</i>)	2	169
Papierzyńska-Turek Mirosława, Między tradycją a rzeczywistością. Państwo wobec prawosławia 1918 - 1939 (omów. <i>R. Galuba</i>)	2	161
Pasierb Bronisław, Polska myśl polityczna okresu II wojny światowej wobec Niemiec (omów. <i>P. Kraszewski</i>)	2	167
Pszczółkowski Tomasz G., Ordoliberalizm. Społeczno-polityczna i gospodarcza doktryna neoliberalizmu w NRF (omów. <i>P. Kalka</i>)	4	232
Rüthers Bernard, Carl Schmitt im Dritten Reich. Wissenschaft als Zeitgeist-Verstärkung? (omów. <i>H. Olszewski</i>)	4	220
Sakson Andrzej, Mazurzy — społeczność pogranicza (omów. <i>B. Domagała</i>)	1	232
Saña Heleno, Das Vierte Reich. Deutschlands später Sieg (omów. <i>A. Graś</i>)	1	227
Von Zuwanderern zu Einheimischen. Hugenotten, Juden, Böhmen, Polen in Berlin. Hrsg. von S. Jersch-Wenzel, B. John (omów. <i>W. Molik</i>)	4	234
Wewnętrzno-polityczne i międzynarodowe aspekty jedności Niemiec. Pod red. K. A. Wojtaszczyka (omów. <i>A. Wolff-Powęska</i>)	4	205
Weyrauch Walter Otto, Gestapo V-Leute. Tatsachen und Theorie des Geheimdienstes. Untersuchungen zur Geheimen Staatspolizei während der nationalsozialistischen Herrschaft (omów. <i>H. Olszewski</i>)	2	177
Wróblewski Kazimierz, Ze wspomnień lekarza (omów. <i>W. Witczak</i>)	2	181

Wspólna Europa. Mīt czy rzeczywistość? Pod red. A. Wolff-Powęskiej (omów. T. S. Wróblewski)	2	165
Wóycicki Kazimierz, Czy bać się Niemców? (omów. T. S. Wróblewski)	4	242
„Zbliżenia. Polska-Niemcy” (omów. H. Dmochowska)	4	248

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Dmochowska Hanka, Powrót Rosji do Europy	3	218
Dmochowska Hanka, Kraje postkomunistyczne na drodze do demokracji — wariant polski	3	216
Graś Andrzej, Ramza-Stępniak Mirosława, Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego.	4	253
Fonfara Aleksander, Aktualne aspekty przeobrażeń konstytucyjno-ustrojowych w Polsce i w Niemczech	1	235
Kaj Stanisław H., XVI spotkanie dyskusyjne naukowców oraz publicystów prasy, radia i telewizji	3	211
Kiwerska Jadwiga, Ryszard Kapuściński w Instytucie Zachodnim	3	205
Koprucka-Puroł Jolanta, Romiszewska Ilona, Rola Polski i Niemiec w procesie jednoczenia Europy	2	187
Koszel Bogdan, Tadeusz Mazowiecki o Polsce, Niemczech i Europie	3	213
Koszek Bogdan, Społeczno-gospodarcze przemiany w Polsce i krajach Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej	3	214
Koszel Bogdan, Dylematy polskiej polityki zagranicznej	4	250
Koszel Bogdan, Polska pomiędzy Niemcami i Związkiem Radzieckim	4	251
Koszel Bogdan, Locarno i Europa Wschodnia. Problemy bezpieczeństwa europejskiego w latach dwudziestych	4	256
Malinowski Krzysztof, Badania dziejów Europy Wschodniej	2	188
Malinowski Krzysztof, Delegacja Akademii Ewangelickiej w Instytucie Zachodnim	2	197
Pełczyński Grzegorz, Wojciechowska Magdalena, Teoretyczne i metodologiczne badania nad ludnością rodzimą	4	249
Puślecki Zdzisław W., Przewidywanie przyszłości a przebudowa w ZSRR	3	208
Zmierczak Maria, Konferencja naukowa poświęcona perspektywom niemieckich badań nad faszyzmem	1	238

LISTY DO REDAKCJI

Wygocki Zygmunt (USA), Najlepszy sojusznik Hitlera i Hirohito	3	221
---	---	-----

Opracowała: Ewa Kozłowska

PRZEGLĄD ZACHODNI

K W A R T A L N I K

ROK 1992

POZNAŃ
INSTYTUT ZACHODNI
1 9 9 3

SPIS TREŚCI ZA ROK 1992

ARTYKUŁY

		Nr	Str.
Beckmann Martina, Polityka europejska w zakresie ochrony środowiska a Europa Wschodnia	1		159
Bernaś Bogumił, Środki i instrumenty sterowania gospodarką RFN.	3		39
Bingen Dieter, Niemcy i Polska w nowym porządku europejskim . . .	2		17
Bogomołow Oleg T., Związek Radziecki na drodze do gospodarki rynkowej	1		59
Czapliński Władysław, Układy z Schengen (Czy pierwszy bastion „twierdzy Europa”?)	1		91
Dmochowska Hanka, Jedność Europy a ekonomiczne ugrupowania integracyjne na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych	1		105
Fonfara Aleksander, Cudzoziemcy w Republice Federalnej Niemiec — aspekty prawne	3		53
Garbacik Bolesław, Film zachodnioniemiecki w Polsce (1956-1990)	3		135
Gierech Andrzej, Czy mesjanizm skróci dystans do Europy? . . .	2		3
Greiner Piotr, Wieczorek Olga, Młode pokolenie Ślązaków wobec państwowości polskiej w latach trzydziestych XX wieku . . .	2		89
Haubrichs Wolfgang, O różnorodności i rozwoju pewnego pojęcia języka i narodu „die tiutsche und die anderen zungen”	3		3
Janicki Lech, Federalizm i jego aktualne aspekty	1		3
Jaracz Andrzej, Powojenne ustawodawstwo i orzecznictwo karne na Pomorzu Środkowym w latach 1945-1956	2		119
Jonca Karol, Ewolucja doktryn prawa natury i prawa narodów w Republice Weimarskiej i Trzeciej Rzeszy (1919-1941)	4		3
Kaczmarek Ryszard, Pomiedzy pragmatyzmem a ideologią. Górny Śląsk w oczach administracji niemieckiej podczas II wojny światowej	2		103
Kalka Piotr, Finansowanie przez władze Euratomu współpracy międzynarodowej ugrupowania w zakresie prac badawczych i rozwojowych	1		125
Koszel Bogdan, Faszyzm włoski wobec przejęcia przez Adolfa Hitlera władzy w Niemczech	4		141
Krasuski Jerzy, 40 lat integracji zachodnioeuropejskiej	1		69
Krzyżanowski Lech, Kościół katolicki wobec kwestii narodowościowej na Górnym Śląsku w latach 1922-1939	2		71
Maciejewski Marek, Ustanowienie rządów hitlerowskich w odcinach niemieckich konserwatystów (1933-1934)	4		23
Mazur Zbigniew, Odejście Hansa-Dietricha Genschera	3		21
Michalak Magdalena, Cenzura literacka w NRD. Erich Loest — przykład pisarza w sieci cenzury	3		93
Misztal Jan, Osadnictwo Żydów polskich repatriowanych ze Związku Radzieckiego na Ziemiach Zachodnich i Północnych	2		161
Miziniak Waclaw, Wolność informacji i prasy w Republice Federalnej Niemiec	3		117

Nowak Edward K., Powstanie i rozwój niemieckiego przemysłu zbrojeniowego (1844-1939)	4	119
Orłowski Hubert, Nazizm, Trzecia Rzesza a procesy modernizacji	4	79
Perlak Bernard, Odrodzenie socjaldemokracji w NRD	3	79
Pospieszalski Karol M., Dzień 3.9.1939 r. w Bydgoszczy — przełom w niemieckich poglądach	2	185
Simon Gerhard, Kryzys w Związku Radzieckim i jego oddziaływanie na Europę	1	51
Stankowski Witold, Wyszalenie ludności niemieckiej z województwa pomorskiego w latach 1945-1950	2	143
Wanatowicz Maria, Świadomość narodowa Górnoślązaków w opiniach Polaków innych dzielnic w XIX i na początku XX wieku	2	43
Wróblewski Tadeusz S., Nowa formuła „badań wschodnioeuropejskich”	1	143
Verhoeven Joe, Wschód i Zachód — wobec przebudowy Europy.	1	25
Volz Joachim, Proces zjednoczenia Niemiec jako stymulator integracji ogólnoeuropejskiej	1	39
Zamorska Danuta, O nową rzeczywistość, czyli wszystkie drogi prowadzą do Rzeszy (Literatura rewolucji konserwatywnej u progu epoki narodowego socjalizmu)	4	59
Zmierczak Maria, Spory o rolę i miejsce Adolfa Hitlera w historii Niemiec	4	101

MATERIAŁY

Matelski Dariusz, Ruch narodowosocjalistyczny w Wielkopolsce w latach 1931-1939	4	182
Sadowski Mirosław, Z badań nad poglądami politycznymi Władysława Studnickiego	2	203
Sieradzka Danuta, Materiały do dziejów niemieckich socjalistów w II Rzeczypospolitej w zbiorach archiwum Friedrich Ebert Stiftung w Bonn	2	213
Woźniak Marian, Głos wolnej Polski	2	215
Zerko Stanisław, Narodowosocjalistyczne koncepcje polityki zagranicznej przed 1933 r.	4	161

OCENY I OMÓWIENIA

Arndt Claus, Spuren in der Zeit. Politische und personliche Erinnerungen aus einem halben Jahrhundert (omów. <i>L. Janicki</i>)	4	231
Alexander Manfred, Kämpfer Frank, Kappeler Andreas, Kleine Völker in der Geschichte Osteuropas. Festschrift für Günther Stökl zum 75. Geburtstag (omów. <i>Z. Mazur</i>)	2	222
Barcz Jan, Stosowanie prawa Wspólnot zachodnioeuropejskich w państwach członkowskich (Problemy konstytucyjno-prawne) (omów. <i>J. Jaskiernia</i>)	3	186

Beauvois Yves, Stosunki polsko-francuskie w czasie dziwnej wojny (omów. W. Paruch)	2	254
Caccamo Domenico, L'introduzione alla storia della Europa Orientale (omów. S. Sierpowski)	1	195
Centkowski Jerzy, Szkolna edukacja historyczna w Republice Federalnej Niemiec (omów. J. Fiszer)	3	191
Chodorowski Jerzy, Osoba ludzka w doktrynie i praktyce europejskich wspólnot gospodarczych (omów. Z. Mazur)	1	174
Dahrendorf Ralf, Betrachtungen über die Revolution in Europa in einem Briefe, der an einen Herrn in Warschau gerichtet ist 1990 (omów. Z. Mazur)	1	192
Dąbrowski Roman, Działalność społeczno-gospodarcza i kulturalna mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej (1918 - 1939) (omów. D. Matelski)	2	246
Deutsch-polnische Ansichten zur Literatur und Kultur (omów. T. S. Wróblewski)	1	202
Dohnanyi Klaus von, Das Deutsche Wagnis (omów. P. Kalka)	3	183
Droga Niemców do ponownego zjednoczenia państwa 1949 - 1990. Pod red. A. Czubińskiego (omów. S. Żerko)	3	181
Ein demokratisches Deutschland für Europa. Wartburgtreffen 1990. Hrsg. U. Zwiener unter Mitarbeit von D. Jorke, G. Meinhold, K. Richter, E. Seeliger, T. Röthel, U. Kleeberg und J. Bauer (omów. J. Kozłowski)	1	183
Europa i co z tego wynika. Rozmowy w Castel Gandolfo (omów. J. Kiwerska)	1	181
Fischer Peter, Die deutsche Publizistik als Faktor der deutsch-polnischen Beziehungen 1919 - 1939 (omów. P. Hauser)	3	160
Fleischhauer Ingeborg, Der Pakt Hitler-Stalin und die Initiative der deutschen Diplomatie 1938 - 1939 (omów. S. Żerko)	4	209
Flucht und Vertreibung. Aufnahme und Eingliederung der Vertriebenen im Main-Taunus-Kreis. Dokumentation (omów. J. Kotacki)	2	251
Franck Thomas M., The Power of Legitimacy among Nations (omów. W. Czaplinski)	3	189
Gawlik Stanisław, Dzieje myśli pedagogicznej na Śląsku (omów. W. Bojarski)	2	241
Graml Hermann, Europas Weg in den Krieg. Hitler und die Mächte 1939 (omów. S. Żerko)	2	225
Grünberg Karol, Otręba Bolesław, Joachim von Ribbentrop. Kariera ministra Trzeciej Rzeszy (omów. S. Żerko)	4	213
Grzęda Marian, Socjaldemokratyczna Partia Niemiec 1848 - 1988. Od partii robotniczej do narodowej (omów. B. Perlak)	3	172
Jonca Karol, „Noc kryształowa” i casus Herschela Grynszpana (omów. H. Orłowski)	4	216
Kisielewski Tadeusz, Federacja środkowoeuropejska. Pertraktacje polsko-czechosłowackie 1939 - 1943 (omów. J. Kozęński)	1	189
Kołodziej Edward, Dzieje Polonii w zarysie 1918 - 1939 (omów. H. Chatupczak)	3	194
Koszel Bogdan, Hiszpański dramat 1936 - 1939. Wojna domowa w polityce mocarstw europejskich (omów. K. Olszewski)	1	177

La Mantia Casare, Il disarmo nella politica estera italiana (1931 - 1932) (omów. S. Sierpowski)	1	207
Les expressions de l'identité sociale en Europe depuis la Renaissance. Actes du IV ^e Colloque Poznań—Strasbourg 17-19 octobre 1985. Pod red. M. Serwańskiego (omów. Z. Boras)	2	258
Lewandowski Janusz, Neoliberalowie wobec współczesności (omów. W. Łazuga)	1	209
Lisiecki Stanisław, Robotnicy cudzoziemscy w strukturze społeczeństwa zachodniemieckiego (omów. J. Tittenbrun)	4	236
Maciejewski Marek, Doktryna rewolucyjnego konserwatyzmu wobec narodowego socjalizmu 1921-1945 (omów. M. Zmierzczak)	4	207
Majewski Jan, Drogi i bezdroża niemieckiej spółdzielczości w Polsce 1919-1939 (omów. S. Kowal)	3	163
Mayer Hans, Der Turm von Babel. Erinnerung an eine Deutsche Demokratische Republik (omów. M. Tomczak)	3	174
Mende K.-D., Rathenow H.-F. (Hrsg.), Vorurteile und Feindbilder im Ost-West-Verhältnis (omów. M. Wagińska-Marzec)	1	199
Mniejszości narodowe i wyznaniowe w województwie pomorskim w okresie międzywojennym (1920-1939). Zbiór studiów pod red. M. Wojciechowskiego (omów. D. Matelski)	2	249
Ostdeutschland in Forschung und Lehre an den Hochschule der Bundesrepublik Deutschland (1945-1988). Bearb. v. Klaus-Dieter Schlechte (omów. J. Kołacki)	1	204
Pajewski Janusz, Pierwsza wojna światowa 1914-1918 (omów. K. Jankowiak)	3	155
Polska ludność rodzima na Śląsku w okresie Polski Ludowej. Materiały z badań w 1989 r. nad przeobrażeniami społecznymi i narodowymi. Pod red. M. Lisa (omów. C. Trosiak)	2	239
Polska, Niemcy, Europa w 1939 roku. Pod red. M. Pułaskiego (omów. D. Matelski)	4	218
Puślecki Zdzisław W., Proces ekonomicznego jednoczenia się Niemiec na tle integracji krajów Wspólnoty Europejskiej (omów. B. Koszel)	3	178
Rogall Joachim, Die Geistlichkeit der Evangelisch-Unierten Kirche in der Provinz Posen 1871-1914 und ihr Verhältnis zur preußischen Polenpolitik (omów. Z. Zieliński)	1	212
Ryszka Franciszek, W kręgu zbiorowych złudzeń. Z dziejów hiszpańskiego anarchizmu 1868-1939. T. 1-2 (omów. K. Olszewski)	4	229
Sapia-Drewniak Eleonora, Polska oświata pozaszkolna w rejencji opolskiej w latach 1922-1939 (omów. M. Masnyk)	2	234
Sas Grażyna, Ku wspólnej Europie. Dialog lewicy niemieckiej (1980-1990); Sawczuk Janusz, SPD w dialogu politycznym z SED w latach osiemdziesiątych (omów. B. Perlak)	3	165
Sas Grażyna, NRD — droga do tożsamości. Geneza, założenia i realizacja polityki odgraniczania NRD od RFN (1970-1980) (omów. J. Koprucka-Purol)	3	170
Skarżyński Ryszard, Intelktualiści a kryzys. Studium myśli politycznej emigracji niemieckojęzycznej (omów. I. Ferens)	4	222
Stażewski Marek, Niemiecka polityka archiwalna na ziemiach polskich włączonych do Rzeszy 1939-1945 (omów. D. Matelski)	3	162

Stosunki polsko-niemieckie w historiografii. Cz. III. Studia z dziejów historiografii polskiej i niemieckiej. Pod red. J. Krasuskiego, G. Labudy, A. W. Walczaka (omów. <i>R. Wapiński</i>)	1	171
Strengthening the Biological Weapons Convention by Confidence-Building Measures. Ed. by E. Geissler (omów. <i>A. M. Brzeziński</i>)	4	235
Śląsk, Polska, Niemcy. W: Acta Universitatis Wratislaviensis. Seria: Historia. T. LXXIV. Pod red. K. Matwijowskiego, W. Wrzesińskiego (omów. <i>M. Maciejewski</i>)	2	228
Śląsk wobec wojny polsko-niemieckiej 1939 r. Pod red. W. Wrzesińskiego (omów. <i>M. Maciejewski</i>)	2	231
Traditionen und Traditionssuche des deutschen Faschismus. 4. Protokollband (omów. <i>Cz. Karolak</i>)	4	226
Turowski Stefan, Kościół ewangelicko-unijny w Polsce 1920-1939 (omów. <i>Z. Zieliński</i>)	2	243
Weede Erich, Wirtschaft, Staat und Gesellschaft. Zur Soziologie der kapitalistischen Marktwirtschaft und der Demokratie (omów. <i>E. Kośmicki</i>)	3	176
Wrede Hans-Heinrich, KSZE in Wien. Kurzbestimmung für Europas Zukunft (omów. <i>J. Koprucka-Purol</i>)	1	186
Zensur in der DDR: Geschichte, Praxis und „Ästhetik“ der Behinderung von Literatur (omów. <i>M. Michalak</i>)	3	198
Zernack Klaus, Preußen—Deutschland—Polen. Aufsätze zur Geschichte der deutsch-polnischen Beziehungen. W: Historische Forschungen. Bd. 44. (omów. <i>H. Olszewski</i>)	2	219

Noty

Berlin im Europa der Neuzeit. Ein Tagungsbericht. Hrsg. von Wolfgang Ribbe und Jürgen Schmädke (omów. <i>J. Koprucka-Purol</i>)	3	200
Documenta Occupationis. T. XIII. Położenie ludności polskiej w tzw. Kraju Warty w okresie okupacji hitlerowskiej. Wybór źródeł i oprac. Cz. Łuczak (omów. <i>M. Rutowska</i>)	1	223
Eisler Jerzy, Philippe Pétain (omów. <i>S. Żerko</i>)	3	204
Europa w obliczu integracji. Wybrane zagadnienia. Pod red. J. Stefanowicza (omów. <i>H. Dmochowska</i>)	1	221
Gorzkowski Jacek, Morawski Wojciech, Jesień narodów (omów. <i>S. Żerko</i>)	1	217
Hamšík Dušan, Drugi człowiek Trzeciej Rzeszy (omów. <i>S. Żerko</i>)	1	222
Hilberg Raul, Die Vernichtung der europäischen Juden. T. 1-3 (omów. <i>S. Żerko</i>)	2	265
Hoffmann Lutz, Die unvollendete Republik (omów. <i>A. Fonfara</i>)	1	225
Kuczyński Krzysztof A. (red.) , Z dziejów germanistyki historyczno-literackiej w Polsce. Studia i materiały (omów. <i>H. Orłowski</i>)	1	226
Lissowski Olgierd, Między demokracją a racjonalizacją. „Pracownicze współstanowienie” w RFN (omów. <i>C. Trosiak</i>)	2	267
Mackiewicz Cat Stanisław, Teksty. Oprac. J. Jaruzelski (omów. <i>W. Łazuła</i>)	2	262
Maser Werner, Helmut Kohl: Der deutsche Kanzler. Biographie (omów. <i>P. Kalka</i>)	2	261

Paczkowski Andrzej, Stanisław Mikołajczyk, czyli klęska realisty (zarys biografii politycznej) (omów. S. Żerko)	2	262
Różański Henryk, Spojrzenie na RWPG. Wspomnienia, dokumenty, refleksje 1945-1988 (omów. Z. W. Puślecki)	1	218
Sakson Andrzej, Młodzież Berlina Zachodniego. Studium socjologiczne (omów. B. Koszel)	3	202
Sierpowski Stanisław, Źródła do historii powszechnej okresu międzywojennego. T. II (lata 1927-1934) (omów. W. Maćkowiak)	3	201
Starzeński Paweł, Trzy lata z Beckiem. Oprac. B. Grzełowski (omów. S. Żerko)	2	263
Tazbir Janusz, Protokoły mędrców syjonu. Autentyk czy falsyfikat (omów. S. Żerko)	2	266
Turlejska Maria, Te pokolenia żałobami czarne... Skazani na śmierć i ich sędziowie (omów. M. Ramza-Stępniak)	1	224
Überschär Gerd R., Wette Wolfram (Hrsg.), Der deutsche Überfall die Sowjetunion. „Unternehmen Barbarossa” 1941 (omów. S. Żerko)	3	203
Wspólnota Europejska w oczach Polaków. Wybór publicystyki i dokumenty (omów. H. Dmochowska)	1	220
Zierer Otto, Franz Jozef Straus. Ein Lebensbild (omów. P. Kalka)	3	206

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Jarmołowicz Wacław, Jubileusz profesora Wacława Wilczyńskiego	4	243
Koszel Bogdan, Zjednoczone Niemcy i nowa europejska rzeczywistość	3	220
Malinowski Krzysztof, Romiszewska Ilona, Sprawozdanie z Walnego Zebrania Członków Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego w Poznaniu	3	207
Matusik Przemysław, Jubileusz profesora Lecha Trzeciakowskiego	4	241
Muszyński Józef, Kronika Instytutu Zachodniego 1989-1991	2	269
Nodzyński Tomasz, Zjednoczone Niemcy w Europie. Międzynarodowa konferencja naukowa w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. T. Kotarbińskiego w Zielonej Górze	1	234
Romiszewska Ilona, Jedność Niemiec i przewyżnianie podziału Europy	3	216
Rutowska Maria, Profesorowi Edwardowi Serwańskiemu w 80. rocznicę urodzin	4	245
Sakson Andrzej, Prawo azylowe w świetle masowych ruchów migracyjnych	3	215
Schramm Tomasz, 85. rocznica profesora Janusza Pajewskiego	4	242
Sobańska Aleksandra, Przegląd badań nad dziejami konspiracji wielkopolskiej 1939-1942	2	274
Trosiak Cezary, Walne Zebranie Członków Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego	1	229

Trosiak Cezary, Mniejszość niemiecka w Polsce — jej miejsce i rola w realizacji dobrosąsiedzkich stosunków między Polską i Niemcami (szanse i zagrożenia)	1	238
Woźniak Marian, 50. rocznica zmiany nazwy Związku Walki Zbrojnej na Armię Krajową	2	276
Zerko Stanisław, Rola Niemiec w Europie — siła i słabość	1	237

NEKROLOGI

Kuczyński Krzysztof A., Marian Szyrocki (6 IV 1928 — 30 I 1992) .	2	277
Serwański Edward, Edmund Męclewski (18 XII 1913 — 5 V 1992) .	3	223

Opracowała: *Ewa Kozłowska*

RADA REDAKCYJNA

Jan Barcz, Lech Janicki, Jerzy Kozeński, Jerzy Krasuski, Zbigniew Kulak, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Henryk Olszewski, Hubert Orłowski, Lech Trzeciakowski, Wacław Wilczyński, Marian Wojciechowski, Anna Wolff-Powęska (przewodnicząca), Tadeusz S. Wróblewski, Janusz Ziółkowski

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Redaktor naczelny: Hanka Dmochowska
 Członkowie: Piotr Kalka, Bogdan Koszel, Stanisław Lisiecki
 Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Redaktor: Ewa Kozłowska

PRZEGLĄD ZACHODNI

K W A R T A L N I K

ROK 1993

POZNAŃ
INSTYTUT ZACHODNI
1994

SPIS TREŚCI ZA ROK 1993

ARTYKUŁY

	Nr	Str
Aleksandrowa Olga, Niemcy-Polska-Ukraina-Rosja: dylematy wschodnioeuropejskich stosunków	1	45
Bingen Dieter, Obwód Kaliningradzki – stan obecny i perspektywy. Niemiecki punkt widzenia	3	39
Boockmann Hartmut, Gdzie leżą „Niemcy Wschodnie”? Niemcy i ich historia we wschodniej części Europy Środkowej	4	13
Brencz Andrzej, Badania sondażowe w Poznaniu	3	11
Budnikowski Tomasz, Ekonomiczne aspekty dotyczące teraźniejszości i przyszłości Obwodu Kaliningradzkiego	3	69
Chałupczak Henryk, Miziński Jan, Autonomia kulturalna a problem mniejszościowy. Doświadczenia i dylematy	1	101
Czapliński Władysław, Sukcesja państw a odpowiedzialność międzynarodowa (Czy RFN odpowiada za działania Rzeszy)	4	125
Daszyczew Wiaczesław, Obszar współpracy europejskiej czy rosyjska eksklawa?	3	19
Ferfila Bogomil, Rozpad Jugosławii i powstanie Słowenii	1	53
Fjodorow Gienadij, Możliwe warianty rozwoju społeczno-ekonomicznego Obwodu Kaliningradzkiego	3	25
Fromont Michel, Ewolucja systemu politycznego Republiki Federalnej Niemiec	4	147
Hendrykowski Marek, Amerykanie na schodach odeskich. Analiza i interpretacja „Schodów” Zbigniewa Rybczyńskiego	2	151
Jantoni-Drozdowska Elżbieta, Perspektywy rozwoju stosunków gospodarczych Polski ze Wspólnotą Europejską w świetle Układu o Stowarzyszeniu	1	83
Kiwerska Jadwiga, Zła pogoda dla Starego Świata?	2	13
Koszel Bogdan, Guernica 1937: przypadek czy akt terroru?	1	121
Labuda Gerard, Trzydziestopięciolecie pracy profesora Jerzego Kozeńskiego	1	1
Lisiecki Stanisław, Rutowska Maria, Z badań nad przemianami społecznymi na pograniczu Polski i RFN	3	3
Mazur Zbigniew, Containment – amerykańska polityka powstrzymywania	2	39
Mazur Zbigniew, RFN wobec problemów bezpieczeństwa europejskiego	4	73
Orłowski Hubert, O tęsknocie za normalnością, czyli w poszukiwaniu paradygmatu dziejów Niemiec	4	43
Paleckis Justas, Plačkaitis Vytautas, Obwód Kaliningradzki – stan i perspektywy. Stanowisko litewskie	3	31
Paradowska Maria, Spotkania Polaków z Ameryką	2	101
Pease Neal, Stany Zjednoczone i Europa Środkowa w XX wieku	2	1
Piskorski Jan M., Gdzie znajdują się Niemcy Wschodnie? O problemach związanych z przesuwaniem się granic. Tytułem wstępu do artykułów Hartmuta Boockmanna i Klausa Zernacka	4	3
Pradetto August, Europa po rewolucji. Wschód i Zachód wobec odwiecznych wyzwań	1	15
Pradetto August, Sigmund Petra, Zjednoczone Niemcy i Europa Środkowo-Wschodnia	4	99
Protas Teresa, Ekonomiczne przesłanki rozpadu gospodarki jugosłowiańskiej	1	69

Puślecki Zdzisław W., Rywalizacja między Stanami Zjednoczonymi a Wspólnotą Europejską – rokowania handlowe w ramach GATT	2	83
Sakson Andrzej, Teraźniejszość i przyszłość Obwodu Kaliningradzkiego. Aspekty polityczne i kwestie bezpieczeństwa międzynarodowego	3	49
Svetličić Marjan, Integracja gospodarcza – dezintegracja polityczna	2	69
Tomczak Maria, Christa Wolf – pisarka kontrowersyjna	4	161
Vogel Heinrich, Integracja czy dezintegracja – europejski dylemat	1	7
Wihtol de Wenden Catherine, Migracje a prawa człowieka w Europie	1	95
Wilczyński Marek, Formy obecności literatury amerykańskiej w Polsce w latach 1945-1992	2	133
Wolff-Powęska Anna, Kultura polityczna postkomunistycznego społeczeństwa. Przesłanki nowej kultury politycznej	1	29
Zernack Klaus, Pojęcie historyczne „Niemcy Wschodnie” a niemiecka Landesgeschichte	4	25
Żerko Stanisław, Bibliografia prac profesora doktora habilitowanego Jerzego Kozeńskiego	1	1

MATERIAŁY

Bartz Brunon, Pozytywne i negatywne aspekty integracji wysiedleńców w RFN	3	124
Domagała Bożena, Socjologiczna charakterystyka liderów mniejszości niemieckiej na Warmii i Mazurach	3	199
Hejger Maciej, Wysiedlenie „obywateli ZSRR” z województwa gdańskiego w latach 1946-1950	3	150
Jankowiak Krzysztof, Z badań nad polskimi orientacjami wobec Ameryki w II połowie XIX wieku	2	163
Koszel Bogdan, Niemcy i wojna domowa w Jugosławii. Czy Niemcy są odpowiedzialne za wybuch konfliktu jugosłowiańskiego?	4	181
Kozeński Jerzy, Dyskusje o powojennych wysiedleniach ludności niemieckiej z Czechosłowacji	3	134
Kurcz Zbigniew, Mniejszość niemiecka w wyborach parlamentarnych, samorządowych i prezydenckich – w latach 1989-1991	1	145
Kurcz Zbigniew, Przywódcy mniejszości niemieckiej na Śląsku o sobie i swoich zbiorowościach	3	182
Madajczyk Piotr, Polityka kulturalna RFN wobec mniejszości niemieckiej w Polsce w świetle polsko-niemieckiego układu granicznego	1	137
Matykowski Roman, Tobolska Anna, Postawy elektoralne mieszkańców polskiego pogranicza z RFN w świetle wyników wyborów do Sejmu w dniu 27 października 1991 roku	3	209
Mich Włodzimierz, Problem mniejszości niemieckiej w myśli politycznej polskiej prawicy (1918-1939)	3	166
Nawrocki Stanisław, Udział archiwistów niemieckich w procesie jednoczenia kraju (1989-1991)	4	235
Ociepka Beata, Stanowisko Związku Wypędzonych wobec zawarcia układów Polska-Republika Federalna Niemiec 1989-1991	3	103
Perlak Bernard, Trudności wzajemnego zrozumienia – różnice w mentalności Niemców zachodnich i wschodnich	4	201
Piotrowski Jacek, „Polska Zachodnia” wobec mniejszości niemieckiej w latach 1926-1933	3	176

Polsko-niemiecka nagroda za szczególne zasługi dla rozwoju stosunków polsko-niemieckich	4	249
Sakson Andrzej, Działalność Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Mniejszości Niemieckiej Ziemi Wielkopolskiej	1	163
Sulimierski Bronisław, Problemy polsko-niemieckich stosunków finansowych	4	214
Trosiak Cezary, Proces formowania się pogranicza polsko-niemieckiego w latach 1945-1993	3	81
Wróblewski Tadeusz W., Serbołużycanie w nowej rzeczywistości niemieckiej (na marginesie książki Wolfa Oschliesa „Die Sorben – Slawisches Volk im Osten Deutschlands”)	1	168

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

Kozeński Jerzy, Nad ruinami Berlina	2	185
---	---	-----

POLEMIKI

Werner Andrzej, Polska – Niemcy – Europa ab ovo	4	257
---	---	-----

OCENY I OMÓWIENIA

Albertz Heinrich, Der Wind hat sich gedreht. Gedanken über uns Deutsche (omów. <i>M. Wagińska-Marzec</i>)	4	279
Backes Uwe, Jesse Eckhard, Politischer Extremismus in der Bundesrepublik Deutschland (omów. <i>M. Maciejewski</i>)	4	282
Bortfeld Heinrich, Von der SED zur PDS. Wandlung zur Demokratie? (omów. <i>B. Perlak</i>)	4	293
Deutsch-polnische Ansichten zur Literatur und Kultur. Jahrbuch 1991 (mów. <i>T. S. Wróblewski</i>)	4	303
Deutsche Polenliteratur. Red. G. Koziłek (omów. <i>R. Dziergwa</i>)	4	308
Deutsche und Polen. 100 Schlüsselbegriffe (omów. <i>E. Kośmicki</i>)	4	299
Essen Andrzej, Polska a Mała Ententa 1920-1934 (omów. <i>A. Szczepańska</i>)	1	187
Fałęcki Tomasz, Powstańcy śląscy 1921-1939 (omów. <i>P. Hauser</i>)	1	194
Faryś Janusz, Piłsudski i piłsudczycy. Z dziejów koncepcji polityczno-ustrojowej (1918-1939) (omów. <i>W. Paruch</i>)	3	217
Fiedler W. (red.), Internationaler Kulturgüterschutz und deutsche Frage (omów. <i>W. Czaplinski</i>)	4	301
Geiss Imanuel, Der Hysterikerstreit. Ein unpolemischer Essay (omów. <i>M. Maciejewski</i>)	4	284
Geschichte Osteuropas. Zur Entwicklung einer historischen Disziplin in Deutschland, Österreich und der Schweiz 1945-1990 (omów. <i>H. Olszewski</i>)	1	197
Glaeßner Gert-Joachim, Der schwierige Weg zur Demokratie. Von Ende der DDR zur deutschen Einheit (omów. <i>B. Perlak</i>)	4	291
Grundwissen Politik. Red. L. Watzal (omów. <i>R. Bäcker</i>)	2	198
Handbuch der europäischen Integration. Strategie, Struktur, Politik im EG-Binnenmarkt (omów. <i>A. Graß</i>)	2	195

Heller Edith, Macht Kirche Politik. Der Briefwechsel zwischen den polnischen und deutschen Bischöfen im Jahre 1965 (omów. <i>P. Madajczyk</i>)	3	228
Hiden John, Salmon Patrick, The Baltic Nations and Europe. Estonia, Latvia and Lithuania in the Twentieth Century (omów. <i>T. S. Wróblewski</i>)	2	200
Jacobsen Hans-Adolf, Tomala Mieczysław (red.), Warszawa-Bonn 1945-1991. Stosunki polsko-niemieckie. Analiza i dokumenty (omów. <i>Z. Mazur</i>)	4	295
Kant und der Frieden in Europa. Ansätze zur geistigen Grundlegung künftiger Ost-West-Beziehungen (omów. <i>T. S. Wróblewski</i>)	3	230
Kersten Krystyna, Polacy, Żydzi, komunizm. Anatomia półprawd 1939-1968 (omów. <i>P. Kraszewski</i>)	2	217
Kofman Jan, Nacjonalizm gospodarczy – szansa czy bariera rozwoju. Przypadek Europy Środkowo-Wschodniej w okresie międzywojennym (omów. <i>S. Kowal</i>)	1	184
Koko Eugeniusz, Wolni z wolnymi. PPS wobec kwestii ukraińskiej w latach 1918-1925 (omów. <i>D. Matelski</i>)	3	237
Konfiguracje. Artykuły i studia polsko-niemieckich stosunków kulturowych. Red. H. Barcikowska, J. Papiór (omów. <i>W. Król</i>)	4	307
Kotowski Wojciech, Quellen zur Geschichte der deutschen Minderheit in Polen von 1919 bis 1939 in deutschen und polnischen Archiven (omów. <i>D. Matelski</i>)	4	314
Kunicki Wojciech, Projektionen des Geschichtlichen. Ernst Jüngers Arbeit an den Fassungen von „In Stahlgewittern“ (omów. <i>H. Orłowski</i>)	4	306
Lepenies Wolf, Folgen einer unerhörten Begebenheit. Die Deutschen nach der Vereinigung (omów. <i>H. Orłowski</i>)	1	201
Łaski Piotr, Secesja części terytorium państwa w świetle prawa międzynarodowego (omów. <i>W. Czapliński</i>)	1	202
Łemkowie w historii i kulturze Karpat. Red. J. Czajkowski (omów. <i>P. Wawrzyniak</i>)	3	239
Małachowski Witold, Republika Federalna Niemiec w EWG i NATO (omów. <i>T. Sporek</i>)	4	289
Marek Franciszek Antoni, Nieznane sąsiedztwo. O polsko-niemieckich zbliżeniach kulturowych na przestrzeni dziejów (omów. <i>M. Maciejewski</i>)	3	225
Paradowska Maria, Wkład Polaków w rozwój cywilizacyjno-kulturowy Ameryki Łacińskiej (omów. <i>A. Zambrzycka-Kunachowicz</i>)	2	214
Pastusiak Longin, Prezydenci amerykańscy wobec spraw polskich (omów. <i>A. Niżyńska</i>)	2	207
Polska-Polacy – mniejszości narodowe. Red. W. Wrześniński (omów. <i>H. Chałupczak, E. Muciek</i>)	3	233
Pomian Krzysztof, Europa i jej narody (omów. <i>T. Schramm</i>)	1	181
Rogall Joachim, Die Deutschen im Posener Land und in Mittelpolen. Studienbuchreihe der Stiftung Ostdeutscher Kulturrat (omów. <i>A. Sakson</i>)	4	315
Romiszewska Ilona, EWG-Polska. Handel rolno-spożywczy (omów. <i>M. Ciepiewska</i>)	2	203
Sadowski Andrzej, Narody wielkie i małe. Białorusini w Polsce (omów. <i>D. Matelski</i>)	3	235
Schmid Karin (Hrsg.), Gesetzgebung als Mittel der Perestrojka. Wunsch und Wirklichkeit (omów. <i>L. Janicki</i>)	1	209
Serwański Edward, Ostrów Wielkopolski i jego region w okresie II wojny światowej (1939-1945) (omów. <i>S. Nawrocki</i>)	2	225
Smaga Józef, Narodziny i upadek imperium. ZSRR 1917-1991 (omów. <i>D. Matelski</i>)	1	205

Stępnia Henryk, Ludność polska w Wolnym Mieście Gdańsku (1920-1939) (omów. <i>M. Mroczo</i>)	2	221
Thurich Eckart, Schwierige Nachbarschaften. Deutsche und Polen – Deutsche und Tschechen im 20. Jahrhundert. Eine Darstellung in Dokumenten (omów. <i>J. Muszyński</i>)	1	186
Umbach Dieter T., Clemens Thomas (red.), Bundesverfassungsgesetz. Mitarbeiterkommentar und Handbuch (omów. <i>P. Hofmański</i>)	4	287
Urban Thomas, Deutsche in Polen. Geschichte und Gegenwart einer Minderheit (omów. <i>A. Sakson</i>)	4	315
Wapiński Roman, Pokolenia Drugiej Rzeczypospolitej (omów. <i>P. Hauser</i>)	1	191
Woydyłło Jerzy, Tito jakiego nie znamy (omów. <i>D. Matelski</i>)	1	212
Wytrwal Joseph A., The Polish Experience in Detroit (omów. <i>J. Kiwerska</i>)	2	216
Yakemtchouk Romain, Les républiques baltes et la crise du fédéralisme soviétique (omów. <i>T. S. Wróblewski</i>)	4	312

Noty

Assheuer Thomas, Sarkowicz Hans, Rechtsradikale in Deutschland. Die alte und die neue Recht (omów. <i>G. Adamczyk</i>)	4	320
Batowski Henryk, Niesozła „Biała Księga” z roku 1940. Rozprawa źródłoznawcza (omów. <i>S. Żerko</i>)	4	319
Guziur Oswald, Starczewski Mieczysław, Lido i Stragan. Ślężacy w wywiadzie Armii Krajowej (omów. <i>M. Woźniak</i>)	1	216
Moser Dietz-Rüdiger (red.), Neues Handbuch der deutschsprachigen Gegenwartsliteratur seit 1945 (omów. <i>H. Orłowski</i>)	4	321
Pehle Walter H. (Hrsg.), Der historische Ort des Nationalsozialismus. Annäherungen (omów. <i>S. Żerko</i>)	1	216
Salmonowicz Stanisław, Ludwik Muzyczka Sułkowski 1900-1977, polityk i żołnierz. Przyczynek do dziejów Armii Krajowej (omów. <i>M. Woźniak</i>)	1	217
Tajne dokumenty Biura Politycznego PZPR a „Solidarność” 1980-1981 (omów. <i>K. Malinowski</i>)	1	214
Weydenthal de Jan B., Porter Bruce D., Devlin Kevin, Polski dramat 1980-1982 (omów. <i>K. Malinowski</i>)	1	213

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Adamczyk Grzegorz, Przywódcy mniejszości niemieckiej w Polsce w świetle badań socjologicznych	1	225
Chałupczak Henryk, Muciek Elżbieta, Mniejszości narodowe i religijne w postkomunistycznej Europie Środkowo-Wschodniej	1	226
Dankowska Joanna, Region jako zjawisko kulturowe	1	228
Dmochowska Hanka, Niemcy – sąsiad, ale czy wróg?	1	219
Kalka Piotr, Problemy polsko-niemieckiej współpracy gospodarczej	2	237
Koszel Bogdan, Polska-Niemcy-Rosja. Udział elit w procesie demokratyzacji Europy Środkowo-Wschodniej	2	231
Malinowski Krzysztof, Mniejszość niemiecka w Wielkopolsce. Przeszość i teraźniejszość	2	239

PRZEGLĄD ZACHODNI

K W A R T A L N I K

ROK 1994

POZNAŃ
INSTYTUT ZACHODNI
1995

SPIS TREŚCI ZA ROK 1994

PIĘCDZIESIĄT LAT INSTYTUTU ZACHODNIEGO

	Nr	Str.
Kwilecki Andrzej, Instytut Zachodni w pięćdziesięcioleciu 1944-1994. Sprawy i ludzie	3	1
Labuda Gerard, Instytut Zachodni przed wyzwaniami przyszłości	3	27
*		
Błahut Karol J., Procesy zachodnioeuropejskiej integracji jako obiekt zainteresowań badawczych	3	79
Wrzesiński Wojciech, Polskie badania niemcoznawcze	3	51
*		
Całka Halina, Moje wspomnienia o Instytucie Zachodnim	3	138
Czubiński Antoni, Instytut Zachodni w Poznaniu. Doświadczenia i wnioski na przyszłość	3	146
Głowacki Włodzimierz, Po pięćdziesięciu pięciu latach	3	115
Korcz Władysław, Na 50-lecie Instytutu Zachodniego im. Zygmunta Wojciechowskiego (Refleksje przeciętnego członka)	3	156
Nikisch Jan J., Korzenie polskiej myśli zachodniej Instytutu Zachodniego	3	107
Pospieszalski Karol M., O mojej pracy w Studium Zachodnim	3	121
Serwański Edward, Dnia 13 lutego 1945 roku	3	127
Trzeciakowski Lech, Lata 1973-1978	3	143
Wojciechowski Marian, Fragment wspomnień	3	95
*		
Dmochowska Hanka, Niemcy współczesne. Zarys encyklopedyczny	3	185
Kalka Piotr, Gospodarczo-społeczne i prawne aspekty inwestycji niemieckich w województwach gorzowskim, jeleniogórskim, poznańskim, szczecińskim i zielonogórskim	3	176
Kiwerska Jadwiga, Tomczak Maria, Świadomość europejska młodzieży polskiej	3	187
Koszel Bogdan, Zjednoczenie Niemiec. Uwarunkowania, przebieg, konsekwencje	3	181
Lisiecki Stanisław, Z badań na pograniczu polsko-niemieckim	3	163
Mazur Zbigniew, Kwestia niemieckiego dziedzictwa kulturowego w Polsce (Ziemie Zachodnie i Północne)	3	174
Mazur Zbigniew, Rola nowych Niemiec na arenie międzynarodowej	3	182
Rutowska Maria, Encyklopedia Wielkopolski walczącej 1939-1945	3	179
Sakson Andrzej, Terazniejszość i przyszłość Obwodu Kaliningradzkiego (Króleweca)	3	198
Tomczak Maria, Elity w jednoczących się Niemczech	3	184
Wolff-Powęska Anna, Instytut Zachodni roku 2000	3	159

ARTYKUŁY

Bauman Zygmunt, Kryzys państwa narodowego we współczesnej Europie	4	9
Baumgart Marek, Zagadnienie Paktu Wschodniego w stosunkach polsko-brytyjskich w 1934 roku	1	15
Brzeziński Andrzej M., Projekty rozbrojeniowe Stanów Zjednoczonych w dwudziestoleciu międzywojennym	1	1
Graś Andrzej, Europa Zachodnia po Maastricht. Analiza prawna	2	63
Holman Otto, Architektura europejska	2	49
Klein Josef, Mechanizmy językowe w tworzeniu uprzedzeń narodowych	2	115
Kłoskowska Antonina, Teoretyczne spory na temat narodu a ujęcie kulturologiczne i indywidualizujące	4	1
Lesiuk Wiesław, Standard Schleswig. Duszpasterstwo i oświata mniejszości po obydwu stronach granicy	2	147
Łoś-Nowak Teresa, Problemy konceptualizacji modelu bezpieczeństwa zewnętrznego Rzeczypospolitej Polskiej	4	93
Orłowski Hubert, Literatura niemiecka wobec zniewoleń „krótkiego stulecia”	4	41
Pfeiffer Waldemar, Uniwersytet Europejski Viadrina we Frankfurcie nad Odrą i Collegium Polonicum. Powstanie, koncepcja i plany rozwoju	2	1
Siemianowski Andrzej, Zmierzch filozofii w zmierzchu XX stulecia?	4	23
Simon Gerhard, Rosja – restauracja imperium czy początek europejskiego państwa narodowego?	2	85
Stażewski Marek, Opcja ludności niemieckiej w Wielkopolsce i na Pomorzu w latach dwudziestych	1	32
Stobiecki Rafał, Najnowsze dzieje Polski w syntezach historycznych okresu PRL	4	111
Stolarczyk Mieczysław, Jedność Europy jako element nowego (postulowanego) ładu europejskiego	2	23
Wanatowicz Maria W., Górny Śląsk z perspektywy mijającego stulecia	4	55
Węc Janusz J., Regionalizacja w państwach Unii Europejskiej (Republika Federalna Niemiec, Belgia, Włochy i Hiszpania)	2	129
Wiśniewski Grzegorz, Elity kulturalne wobec przemian w Rosji	2	99
Wolff-Powęska Anna, Młode demokracje Europy Środkowo-Wschodniej wobec wyzwań lat dziewięćdziesiątych	4	75

MATERIAŁY

Baldauf Klaus, Współpraca partnerskich miast Frankfurtu n. Odrą i Ślubic. Stowarzyszenie „Most Frankfurcki” – historia i działalność. Euroregion „Pro Europa Viadrina”	2	170
Garbacik Bolesław, Filmowe rozliczenia z II wojną światową w Niemczech i w Polsce (1945-1990). Próba porównania	4	142
Jackowska Natalia, Tadeusz Mazowiecki w Kole Poselskim „Znak” 1961-1972	1	123
Korcz Władysław, Johann Chrystian Metzsig (1804-1868)	1	114
Matejovič Róbert, Euroregion Karpaty. Dylemat słowackiej dyplomacji	2	163
Matelski Dariusz, Niemcy w Wielkopolsce w miesiącach poprzedzających wybuch II wojny światowej	1	77

Mazur Zbigniew, Richard von Weizsäcker – prezydent Republiki Federalnej Niemiec w latach 1984-1994	4	123
Paluszyński Tomasz, Zaburzenia kowieńskie w lutym 1920 roku w świetle dokumentów dyplomacji polskiej	1	101
Rutkowski Tadeusz P., Odszkodowania wojenne od Niemiec. Prace Rządu RP na emigracji i podziemia w kraju 1939-1945	1	57
Ziegler Bernard, Rozwój miast pogranicza – na przykładzie miast: Gubin-Guben, Słubice-Frankfurt n. Odrą i Kostrzyn-Kietz (Küstrin)	2	184

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

Janicki Lech, Prezydent RFN Richard von Weizsäcker i prezydent Francji François Mitterrand doktorami honoris causa Uniwersytetu Gdańskiego	1	143
Kosman Marcei, Herzog August Bibliothek. Na marginesie książki Paula Raabego „Bibliosibirsk oder Mitten in Deutschland. Jahre in Wolfenbüttel”	4	158
Pospieszalski Karol M., „Przecieki” z tajnych rokowań niemiecko-radzieckich w 1939 roku	4	153
Sierpowski Stanisław, Przemiany w Europie postkomunistycznej w publikacjach włoskich (1989-1992)	2	189

POLEMIKI I DYSKUSJE

Domagała Bożena, Odpowiedź na list Tadeusza S. Willana	2	202
Janicki Lech, Uwagi do artykułu Janusza Józefa Węca „Regionalizacja w państwach Unii Europejskiej (Republika Federalna Niemiec, Belgia, Włochy i Hiszpania)”	2	197
Willan Tadeusz S., Liderzy mniejszości niemieckiej na Warmii i Mazurach w krzywym zwierciadle Bożeny Domagały	2	199

OCENY I OMÓWIENIA

Bizuń Stanisław, Historia krzyżem znaczone. Wspomnienia z życia Kościoła katolickiego na Ziemi Lwowskiej 1939-1945. Opr. ks. J. Wołczański (omów. C. Łuczak)	4	193
Bokajło Wiesław, Proces narodowej transformacji Dolnoślązaków do początków XX wieku (omów. M. Czaplinski, M. Goliński)	1	163
Brzeziński Andrzej M., Zagadnienie bezpieczeństwa zbiorowego w Europie w polityce zagranicznej Francji (1919-1939) (omów. S. Sierpowski)	1	147
Brzeziński Zbigniew, Bezład. Polityka światowa na progu XXI wieku (omów. Z. Mazur)	4	161
Budnikowski Tomasz, Niemiecki rynek pracy w epoce przemian strukturalnych i ustrojowych (omów. J. Meller)	2	207
Chałupczak Henryk, II Rzeczpospolita a mniejszość polska w Niemczech (omów. A. Poniatowska)	2	217

Chrzastowska Bożena, Zimmermann Hans Dieter (Hrsg.), Umgang mit Freiheit. Literarischer Dialog mit Polen. Schriftenreihe des Forum Guardiani (omów. T. S. Wróblewski)	4	169
Deiritz Karl, Krauss Hannes (Hrsg.), Verrat an der Kunst? Rückblicke auf die DDR-Literatur; Muschter Gabriele, Thomas Rüdiger (Hrsg.), Jenseits der Staatskultur. Traditionen autonomer Kunst in der DDR (omów. S. Szubartowicz)	4	171
Deutschland in Europa. Ein historischer Rückblick (omów. C. Łuczak)	1	150
Greiner Piotr, Kaczmarek Ryszard, Leksykon organizacji niemieckich w województwie śląskim w latach 1922-1939 (omów. M. Wanatowicz)	1	160
Górnicki Leonard, Prawo Trzeciej Rzeczy w nauce i publicystyce prawniczej Polski międzywojennej (omów. M. Musielak)	4	175
Haase Norbert, Oleschinsk Brigitte, Das Torgau – Tabu. Wehrmachtstrafsystem. NKWD-Speziallager. DDR-Strafvollzug (omów. S. Nawrocki)	4	184
Hammersen Nicolai, Politisches Denken im deutschen Widerstand. Ein Beitrag zur Wirkungsgeschichte neokonservativer Ideologien 1914-1944 (omów. M. Maciejewski)	4	181
Heisenberg Wolfgang (Hrsg.), Die Vereinigung Deutschlands in europäischer Perspektive (omów. L. Janicki)	2	205
Hillesheim Jürgen, Hitlers Schwester Paula Wolf und das „Dritte Reich“ (omów. K. Jonca)	4	185
Komorowski Krzysztof, Konspiracja pomorska 1939-1947. Leksykon (omów. P. Mickiewicz)	1	166
Kosicka-Pajewska Aleksandra, Polska między Rosją a Niemcami. Koncepcje polityczne Adolfa Bocheńskiego (omów. J. Kozeński)	1	152
Niemcy o sobie. Naród – państwo – „charakter narodowy” w oczach intelektualistów niemieckich. Opr. C. Karolak (omów. W. Kunicki)	4	166
Nowicka Ewa, Majewska Magdalena, Obcy u siebie. Luteranie warszawscy (omów. T. S. Wróblewski)	2	224
Nowy ład międzynarodowy in statu nascendi. Pod red. W. Malendowskiego (omów. K. Szymański)	2	209
Oberländer Erwin (Hrsg.), Polen nach dem Kommunismus (omów. T. S. Wróblewski)	4	191
Orłowski Hubert, Heimat und Heimatliteratur in Vergangenheit und Gegenwart (omów. W. Kunicki)	2	211
Edmund Jan Osmańczyk 1913-1989. Materiały sesji naukowej zorganizowanej w pierwszą rocznicę śmierci (Opole 16 listopada 1990). Pod red. M. Masnyka (omów. M. Maciejewski)	1	167
Polonia w Europie. Pod. red. B. Szydłowskiej-Cegłowej (omów. T. S. Wróblewski)	1	157
Schulpolitik als Volkspolitik. Quellen zur Schulpolitik der Besatzer in Polen 1939-1945 (omów. M. Wojciechowski)	4	188
Schwendemann Heinrich, Die wirtschaftliche Zusammenarbeit zwischen dem Deutschen Reich und der Sowjetunion von 1939 bis 1941 (omów. B. Górczyńska-Przybyłowicz)	4	179
Sopuch Kazimierz, Dudziak Władysław, Z pogranicza kurpiowsko-mazurskiego 1945-1957; Konończuk Elżbieta, Mazurska obecność Erwina Kruka (omów. A. Sakson)	2	229
Spółeczności Ziemi Lubuskiej. Studia i materiały z badań socjologicznych. Pod red. J. Leońskiego (omów. T. Rzepa)	2	225

„Swoi” i „obcy” na Górnym Śląsku. Z problematyki stosunków etnicznych. Pod red. K. Wódz (omów. M. Wanatowicz)	2	220
Taborski Roman, Polacy w Wiedniu (omów. W. Łazuga)	1	159
Waldenberg Marek, Kwestie narodowe w Europie Środkowo-Wschodniej. Dzieje, idee (omów. D. Matelski)	1	154
Wanatowicz Maria Wanda, Społeczeństwo polskie wobec Górnego Śląska (1795-1914) (omów. P. Hauser)	4	194
Weisser Ulrich, NATO ohne Feindbild – Konturen einer europäischen Sicherheitspolitik (omów. J. Solak)	4	164
Yakemtchouk Romain, L'Independance de l'Ukraine (omów. T. S. Wróblewski)	2	215

Noty

Demoskopisches Meinungsbild in Deutschland zur Sicherheits- und Verteidigungspolitik 1992 (omów. B. Koszel)	4	199
Griller Stefan (Hrsg), Auf dem Weg zur Europäischen Wirtschafts- und Währungsunion? Das Für und Wider der Vereinbarungen von Maastricht (omów. A. Graś)	4	198
Hilberg Raul, Täter, Opfer, Zuschauer. Die Vernichtung der Juden 1933-1945 (omów. S. Żerko)	1	169
Łossowski Piotr, Stosunki polsko-estońskie 1918-1939 (omów. A. Czubiński)	1	172
Prawo Wspólnot Europejskich. Dokumenty i orzecznictwo. Wybór i redakcja W. Czapliński, R. Ostrihanski, A. Wyrozumska (omów. P. Kalka)	4	197
Seidl-Hohenveldern Ignaz, Loibl Gerhard, Das Recht der International Organisation einschließliche der supranationalen Gemeinschaften (omów. A. Graś)	4	196
Simson Werner von, Schwarze Jürgen, Europäische Integration und Grundgesetz. Maastricht und die Folgen für das deutsche Verfassungsrecht (omów. A. Graś)	4	198
„Slovak Studies”, Vol. XXVIII-XXIX (1988-1989) (omów. T. S. Wróblewski)	1	171
Stosunki polsko-czesko-słowackie w latach 1918-1945. Pod red. E. Orloff (omów. T. S. Wróblewski)	1	170

Z KRONIKI NAUKOWEJ

Cieliczko Paweł, Studenci o przemianach ustrojowo-politycznych w Europie Środkowo-Wschodniej	2	234
Koszel Bogdan, Utracona ojczyzna. Przymusowe wysiedlenia, deportacje i przesiedlenia jako wspólne doświadczenie	1	176
Koszel Bogdan, Główne kierunki polityki zagranicznej zjednoczonych Niemiec	2	233
Orłowski Hubert, Jürgen Habermas w Poznaniu	1	175
Sierpowski Stanisław, Ogólnopolska konferencja historyków na temat 17 września 1939 roku	1	173

NEKROLOGI

Brożek Andrzej 1933-1994 (<i>Piotr Kraszewski</i>)	4	202
Erdmann Gustav 1930-1994 (<i>Krzysztof A. Kuczyński</i>)	4	204
Szarota Maria Elida 1904-1994 (<i>Hubert Orłowski</i>)	4	201

Opracowanie: *Ewa Kozłowska*

RADA REDAKCYJNA

Jan Barcz, Lech Janicki, Jerzy Kozeński, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Czesław Łuczak, Henryk Olszewski, Hubert Orłowski, Tomasz Schramm, Tomasz Szarota, Lech Trzeciakowski, Wacław Wilczyński, Marian Wojciechowski, Anna Wolff-Powęska (przewodnicząca), Tadeusz S. Wróblewski

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Redaktor naczelny: Hanka Dmochowska
Członkowie: Piotr Kalka, Bogdan Koszel, Stanisław Lisiecki
Sekretarz: Romualda Zwierzycka